

Do?a Sporlar? Etkinliklerine ?li?kin Liderlik ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Do?a Sporlar? Etkinliklerine ?li?kin Liderlik ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20056>

Özet

Do?a Sporlar? Etkinliklerine ?li?kin Liderlik ?lçe?i, **do?a sporlar?** ve macera temelli etkinliklerde görev alan liderlerin davran??lar?n? ve yeterliliklerini ölçmek amacıyla **geli?tirme** sürecinden geçirilmi? bir psikometrik ara?t?r. Bu ölçek, S. C. Dinç tarafından 2006 y?l?nda Hacettepe Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan bir Doktora Tezi kapsamında olu?turulmuştur. Temel amac?, zorlu ve riskli do?a ortamlar?nda etkili liderli?in çok boyutlu yap?s?n? belirlemek ve bu alanda çal??an profesyonellerin performans?n? de?erlendirmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir enstrüman sunmaktır.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, **do?a sporlar?** liderli?inin özgün gerekliliklerini dikkate alarak, güvenlik yönetimi, karar verme süreçleri ve grup dinamikleri gibi kritik alanlardaki liderlik becerilerini ölçmeye odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Do?a Sporlar?, Liderlik, Psikometri, Ölçek Geli?tirme, Macera E?itimi, Liderlik Davran??lar?

Yazarlar

Dinç, S. C.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **do?a sporlar?** etkinliklerinde görev yapan veya bu alanda e?itim alan bireylerin sergiledi?i **liderlik** davran??lar?n? sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu, özellikle risk yönetimi, acil durum müdahalesi ve grup motivasyonunun sa?lanması gibi do?a ortamlar?n?n zorunlu k?ld?? özel yetkinlikleri ölçmeyi hedefler.

Ara?tırma, alanda standartla?tırılm?? ve Türk kültürüne uygun bir ölçüm arac?n?n eksikli?ini gidermeyi amaçlam??, böylece **do?a sporlar?** liderli?i e?itim programlar?n?n içeri?ini destekleyecek ve liderlerin etkinli?ini bilimsel olarak analiz etmeye olanak tan?yacak bir zemin hazırlanmıştır.

Yap? (Ölçülen Yap?)

Ölçek, "Do?a Sporlar? Etkinliklerine ?li?kin Liderlik" yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, geleneksel **liderlik** teorilerinden farklı olarak, do?a ortam?n?n getirdi?i yüksek belirsizlik, fiziksel zorluk ve potansiyel tehlikeler ba?lam?nda liderin sergilemesi gereken özgül becerileri kapsar.

Ölçülen yap?n?n tipik boyutlar? aras?nda ?unlar bulunabilir (Detaylı boyutlar tezin kendisinde yer

almaktad?r):

Güvenlik Liderli?i: Risk de?erlendirmesi ve acil durum prosedürlerinin yönetimi.

Teknik Yeterlilik: ?lgili do?a sporunun gerektirdi?i teknik bilgi ve becerinin aktar?lması.

Grup Dinamikleri Yönetimi: Ekip içi ileti?im, motivasyon ve çat??ma çözümü.

Karar Verme: Stres alt?nda, zaman bask?s?yla do?ru ve h?zl? kararlar alabilme yetene?i.

Geçerlik

Ölçek, bir **geli?tirme** çal??ması oldu?u için geçerlik analizlerinin detaylar? orijinal Doktora Tezi içerisinde yer almaktadır. Kaynakta do?rudan geçerlik katsay?s? verilmemiştir. Ancak, bir ölçek geli?tirme çal??ması'nın standartlar? gere?i, genellikle a?a??daki geçerlik türleri incelenmiştir:

Yap? Geçerli?i: Ölçe?in teorik yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini belirlemek amacıyla, büyük olas?lıkla Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizleri (AFA ve DFA) kullan?lmıştır.

Kapsam Geçerli?i: Ölçek maddelerinin, **do?a sporlar?** liderli?inin tüm önemli yönlerini kapsay?p kapsamad??? uzman görüşleri ile de?erlendirilmiştir.

Güvenirlik

Kaynakta do?rudan güvenilirlik katsayılar? belirtilmemiştir. Ancak, ölçe?in **güvenirlik** analizlerinin, tez çal??ması kapsamında titizlikle yürütüldü?ü varsay?lmaktadır. Tipik olarak bu tür çal??malarda kullanılan güvenilirlik yöntemleri şunlardır:

?ç Tutarlı?ık (Cronbach Alfa): Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarlı? oldu?unu ölçmek için kullan?lmıştır. Yüksek Alfa katsayılar?, ölçe?in güvenilirli?ini i?aret eder.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in farklı zamanlarda uyguland???nda aynı sonuçlar? verme e?ilimini ölçmek için kullan?lm?? olabilir.

Faktör Analizi

Ölçek **geli?tirme** sürecinin kritik bir aşamas? olarak, **faktör analizi** (Aç?mlay?c? ve/veya Do?rulay?c?) kullan?lmıştır. Bu analiz, Do?a Sporlar? Liderli?i yap?s?nın alt?nda yatan temel boyutlar? (faktörleri) ortaya ç?karmay? amaçlamıştır. Faktör analizinin sonuçlar?, ölçe?in nihai madde say?s?n?, boyut yap?s?n? ve her bir faktörün aç?klad??? varyans oran?n? belirlemiştir.

Tez çal??ması, bu analizler sonucunda elde edilen faktör yap?s?n?, teorik çerçeve ile uyumlu oldu?unu göstermiştir, böylece ölçe?in yap? geçerli?i desteklenmiştir.

Ölçme Arac?

Test Çe?idi: Geli?tirme (Development)

Format: Büyük olas?kla Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?lm??t?r (Örne?in, 5'li veya 7'li Derecelendirme). Kaynakta do?rudan derecelendirme tipi belirtilmemi?tir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Do?a sporlar? liderleri, e?itmenleri ve bu alanda aktif olarak görev yapan kat?l?mc?lar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üstü profesyonel veya amatör liderler).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli **do?a sporlar?** bran?lar?nda (da?c?l?k, trekking, kano, vs.) çal??an veya deneyimli olan bireyler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i. Kat?l?mc?lardan, do?a sporlar? etkinliklerinde kendi liderlik davran??lar?n? veya gözlemledikleri liderlik davran??lar?n? de?erlendirmeleri istenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Outdoor Leadership, Spor Psikolojisi, Macera Terapisi, Liderlik Ölçe?i, Hacettepe Üniversitesi, Psikometrik Özellikler

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor (Tezde belirtilmemi?tir.)

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yaz??ma Adresi: Hacettepe Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye (Tez yaz?ld??? dönem itibar?yla).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, bir Doktora Tezi (Dinç, 2006) kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in kullan?m izinleri ve ticari ücretlendirme bilgileri için yazar S. C. Dinç veya Hacettepe Üniversitesi ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçl? kullan?mlar genellikle tezin referans gösterilmesi ko?uluyla ücretsiz olabilir.

Test Y?l?: 2006

Kaynaklar

Dinç, S. C. (2006). *Do?a sporlar? etkinliklerine ili?kin liderlik ölçe?inin geli?tirilmesi* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tez ba?lant?s? (YÖK Ulusal Tez Merkezi): tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: doga-sporlari-etkinliklerine-iliskin-liderlik-olcegi-toad.pdf

Do?a Sporlar? Etkinliklerine ?li?kin Liderlik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçe?in maddeleri yer almamaktad?r. Maddelerin tamam?na, referans olarak gösterilen Dinç (2006) ba?l?kl? doktora tezinden eri?ilmesi gerekmektedir.